

Seminarium och diskussion kring omsorg för äldre

– diskussionseminarium på Vigs Ängar, Köpingsbro

Vigs Ängar inbjuder till ett nytt diskussionsseminarium den 12-14 oktober 2009. Årets semi-narium är en vetenskaplig konferens kring 4 teman som på olika sätt aktualiseras när vardags-diskussionen om boendeformer och omsorg om äldre med stora omsorgsbehov tar vid. Ett tema handlar om 'alternativa boendeformer för äldre personer med stora omsorgsbehov'. Inom detta tema diskuteras två boendeformer som i den aktuella debatt kring äldreboende ofta framhålls som förebilder. Det handlar dels om äldrecenter Vigs Ängar och den vetenskapliga utvärdering som finns kring detta boende och dess omsorg. Det handlar även om Hattstugan i Närs socken på Gotland och den vetenskapliga utvärdering som finns kring detta boende och dess omsorg. Det andra temat handlar om arkitektur som stöd och terapeutiskt verktyg och fokuserar på inomhus- och utomhus miljö. Det tredje temat fokuserar på andra förebilder och goda exempel som finns i runt om i Sverige. Det fjärde och sista temat berör metoder för utvärdering av äldreboenden och äldreomsorg i drift. Den centrala frågeställningen i detta tema är hur man utvärderar och fast-ställer god kvalitet i byggnadsutformning och äldreomsorg. Under tvådagarskonferensen kommer 14 talare att belysa olika aspekter inom de fyra identifierade temaområdena.

Nedan följer ett sammandrag från förra årets diskussionsseminarium den 22 september 2008, som behandlade temat "Den komplexa helheten – hur kan vi fånga den?". Under ledning av moderator Carina Molander presenterade 10 talare i snabb följd sina infallsvinklar på det angivna temat. Dagen avslutades med en uppsamlade diskussion tillsammans med seminariedeltagarna. Slutsatserna från diskussionen var att funderingar kring äldres boende i allmänhet, och boende och omsorg för äldre med stora omsorgsbehov i synnerhet måste synliggöras mer och bli en återkommande fråga i den aktuella samhällsdebatten.

Inledning

Den 22 september 2008 anordnades det andra seminariet på Vigs Ängar, som för dagen hade rubriken ”Den komplexa helheten – hur kan vi fånga den?”. Underrubriken ”värdegrund – kvalitet och ekonomi – boendemiljöer – kultur, kost och hälsa – social, ekonomisk, ekologisk och långsiktig hållbar utveckling” sammanfattade ämnena för inläggen från dagens 10 talare. Seminarierna på Vigs Ängar vill förena inspirerande föredragshållare med engagerade deltagare, och försöker utveckla en egen variant av seminarietraditionen, så kallade diskussionsseminarier. Varje föredragshållare disponerade en kvart för att i korta ordalag skissa sin speciella infallsvinkel på ett av dagens tema.

Totalt hade 33 personer slutit upp för dagen. Carina Molander, skådespelare och estradör, axlade rollen som dagens moderator och dompterade både segande föredragshållare och eftersläpande seminariedeltagare med van hand. Förutom klara scenanvisningar i klar diktion och vana gester, användes dragspelet som ett oväntat instrument för att kalla till samling. Tempoväxlingar förklarade tydligt hur paus övergick till föredrag eller diskussion. Lillemor Husberg inledde dagen och hälsade både föredragshållare och seminariedeltagare välkomna till diskussionsseminariet.

1) Värdegrunder, Torbjörn Larsson, Vårdalsstiftelsen

Torbjörn Larsson, avgående director vid Ersta Diakoni och tillträdande verkställande direktör för Vårdalsstiftelsen öppnade med ett föredrag kring värdegrunder för omsorg av äldre personer med stora omsorgsbehov. Larsson var också regeringens särskilda utredare av frågan om värdighetsgaranti, som i maj 2008 överlämnade till betänkande till äldre- och folkhälsominister Maria Larsson. I sitt föredrag utgick Larsson från betänkandets grundläggande tes: att se individen

och inte systemet. Utredningens förslag att genom bedömningskriterier bygga en värdegrund, som kan användas i syfte att skapa en frivillig värdegrundsmärkning. Centralt i utredningen låg begreppet värdighet, som av Larsson definierades till personligheter, att den individuella utvecklingen som varje individ genomgår innebär ett större mått av olikhet. Larsson beskrev hur dagens äldre känner sig maktlösa, att utredningen syftar till att flytta makten från den sociala biståndsenheten inom kommunen till den enskilde äldre. En god äldreomsorg måste byggas på en ömsesidig respekt för människovärdet, och den önskvärda förändringen av den framtida äldreomsorgen är, enligt Larsson, att tänka annorlunda och anamma ett kvalitativt förhållningssätt när det gäller att planera äldreomsorgsverksamhet. Den viktigaste uppgiften i en sådan verksamhet är att organisera en vardag för de äldre med stora omsorgsbehov, en vardag som rymmer deras livshistoria och individuella intressen, menade Larsson – det ska inte kännas som att bo på en arbetsplats.

Läs mer:

<http://www.regeringen.se/sb/d/8637/a/77866>

2) Socialstyrelsens syn på kvalitet och ekonomi,

Christer Neleryd, Socialstyrelsen

Christer Neleryd, chef för Äldreomsorgsenheten vid Socialstyrelsen, var andre föredragshållare. Neleryd konstaterade inledningsvis att vad gäller kommunal äldreomsorg i Sverige, så finns det stora skillnader, men generellt en hög nivå på verksamheten. På samma sätt finns det uppenbara problem med att definiera vad god kvalitet i äldreomsorg innebär inom ramen för regeringens uppdrag för Socialstyrelsen att skapa öppna jämförelser mellan kommunal äldreomsorg. Det finns inte några etablerade sammanhang mellan medicinförskrivning, processer eller strukturer inom äldreomsorg. Neleryd ville därmed under-

stryka att mätbarhet av god kvalitet inom äldreomsorg är ytterst svårt att etablera. Detta faktum innebär en utmaning för Socialstyrelsen när arbetet med öppna jämförelser inom äldreomsorg inleddes under våren 2008. Neleryd underströk att det finns modeller för att bedöma god kvalitet inom äldreomsorg som beaktar de mjuka värdena inom omsorgsverksamheten, men hittills är det bara delar som behandlar medicinföreskrivning som är definierade. Neleryd såg dock optimistiskt på Socialstyrelsens arbete med att skapa mätbara modeller för god kvalitet inom äldreomsorgen. Från år 2000 finns ett bättre statistiskt underlag över äldreomsorg som ges till äldre med stora omsorgsbehov, och därmed kommer träffbilderna att bli bättre i de öppna jämförelserna. Socialstyrelsen inledde också under 2008 en nationell brukarundersökning för att få ett täckande underlag inför sitt arbete. Neleryd berättade även att ett liknande arbete att kartlägga den kommunala äldreomsorgen pågår även i Sveriges Kommuner & Landsting, SKL. Neleryd pekade också på att den svenska äldreomsorgen i jämförelse med äldreomsorg inom den europeiska unionen, EU, står sig väl och på vissa punkter intar en ledande position. Däremot, påpekade Neleryd, är det bara svensk äldreomsorg som inom unionen som handlar upp omsorg genom offentlig upphandling.

Läs mer:

<http://www.socialstyrelsen.se/Amnesord/aldre/opnajokamforelser.htm>

3) Evidens- och erfarenhetsbaserad forskning om miljöns betydelse **Helle Wijk, RN/ Med Doc,** **Sahlgrenska Akademien, Göteborgs** **Universitet**

Helle Wijk är en forskare som har uppmärksammat att färgsinnet hos äldre personer med en långt framskriden demens, fortfarande kan fungera som en hjälp att förklara omgivningen

och skapa delaktighet. Wijk har ett flertal gånger slagits av att äldres erfarenheter av att bo i ett äldreboende, eller s.k. särskild boendeform enligt Socialtjänstlag-ens beteckning, inte används när man gestaltar miljön i ett äldreboende. Wijk menade att en god miljö för äldre personer med stora omsorgsbehov innebär en miljö som bekräftar den äldre personen på ett respektfullt vis. Miljön ska både inbjuda till vila och aktivitet, som till självbestämmande och delaktighet i vardagen i äldreboendet. Väsentligt i arbetet med att utforma en god miljö för äldre personer med stora omsorgsbehov, fastslog Wijk, är att koppla samman miljöns utformning med värdegrunder för det kommande omsorgsarbetet. Wijk använde begreppet vårdatmosfär, som handlar om samspillet mellan omsorgspersonal, den omsorgsbehövande och utformningen av omsorgsmiljön. Wijk fastslog att en god miljö utgår från den äldre personens behov. Wijk beskrev vidare att ett arbete pågår inom området för att uppmärksamma miljöns betydelse för äldre personer. Under 2008 invigdes Svenskt Demenscentrum, samt Socialstyrelsen pågående arbete att ta fram nationella riktlinjer för vård/ omvårdnad och omsorg av äldre personer med demenssjukdomar.

Läs mer:

<http://www.vardal.se/vnytt/2-03/art05.html>

<http://www.demenscentrum.se/Huvudmeny/Om-oss/Underrubrik1/>

www.socialstyrelsen.se/AZ/...riktlinjer/.../Demens/index.htm

4) Tillgänglighet, kostnader och konsekvenser

Jan Paulsson, professor em, **Chalmers Tekniska Högskola**

Jan Paulsson har en lång och gedigen erfarenhet som forskare inom arkitektur och byggsektorn. Paulsson berättade att han bland annat deltog i de fullskaleförsök som gjordes under 1970-talet

för att ta fram ett måttunderlag för dagens funktionsmått avseende användbarhet och tillgänglighet. Kravet på användbarhet och tillgänglighet i byggd miljö introducerades redan 1966 i den tidens bygglagstiftning. Fokus låg då främst på inskränkningar i kroppens rörelseförmåga, funktionshinder. Dock menade Jan Paulsson att detta intresse för att förbättra den byggda miljön sedan mitten av 1990-talet mer och mer hamnat i stiltje. Idag uppmärksammas kraven på användbarhet och tillgänglighet i den byggda miljön efter den formella bygglovsgranskningen. Byggprocessutredningen, tillsatt av regeringen i september 2008, ställer sig dock positiv till att utreda frågan om användbarhet och tillgänglighet redan i bygglovsskedet. En byggd miljö som Paulsson ägnade särskilt intresse var äldreboendets utformning och kostnader. På uppdrag av Äldreboende-delegationen utredde Paulsson och Lillemor Husberg frågan. Deras slutsats är att byggnadskostnaden bara är en liten del av äldreboendets kostnader. Sett mot äldreboendets unika kombination av boende- och arbetsmiljö så menade Paulsson och Husberg att det lönar sig att satsa på god kvalitet redan från början.

Läs mer:

http://www.boverket.se/Global/Om_Boverket/Dokument/planera_bygga_bo/2007/Nummer_6/Artikelarkiv/Ny_PBL_far_lov.pdf
[www.vigsangar.se/rapporten_tillsammans_med_Lillemor_Husberg – skriv in en länk här](http://www.vigsangar.se/rapporten_tillsammans_med_Lillemor_Husberg_-_skriv_in_en_länk_här)

5) Processers betydelser för miljön Jonas E Andersson, ark SAR/ MSA tekn lic, Arkitekturskolan, KTH

Jonas E Anderssons hypotes för att skapa bättre miljöer för äldre var att öka kunskapen hur åldrandets iscensätts rumsligt i syfte att skapa igenkänning hos äldre med stora omsorgsbehov. Andersson håller på med ett doktorandprojekt

kring arkitektur för äldre med stora omsorgsbehov, och ville i sitt föredrag peka på hur byggnadsutformning och omsorgsverksamhet ofta är två helt skilda verksamhetsområden med liten kunskapsöverföring sinsemellan. Dessutom kan statliga riktlinjer och anvisningar påverka utformningen på ett oförutsett sätt. Andersson refererade till amerikansk forskning som pekar på att statliga anvisningar uttryckta i kvadratmeterkrav har en normerande och konserverande verkan på utformning av miljöer för personer med stora omsorgsbehov. Arkitektävlingar är ett klassiskt sätt att hitta nya idéer på miljöer som fastnat i en viss utformning, men några aktuella tävlingar pekar på att kunskapen generellt måste öka hos arkitekter om äldres bostadsbehov. Samtidigt menade Andersson att man inom omsorgsyrken inte har tillräcklig kunskap om byggprocessens styrande inverkan på den kommande omsorgsmiljön. Anderssons slutsats blev därför att samarbetet mellan yrkeskompetenserna behöver stärkas.

Läs mer:

Schwarz, B, 1997: Nursing Home Design. A Misguided Architectural Model. In: Journal of Architectural and Planning Research. 14:4, s 343-359.

<http://www.kth.se/abe/forskning/2.13420/1.34961>

<http://www.kth.se/abe/forskning/2.13420/1.34962>

6) Kultur och hälsa, mat för hjärnan.

Charlotte Erlansson-Albertsson, professor, Lunds Universitet

Charlotte Erlansson-Albertssons utvidgade betydelsen av miljö genom att inkludera kosten i sitt föredrag, med särskilt fokus på mat för hjärnan. Det är hjärnan som driver hungern, och hjärnan behöver kolhydrater, protein och fetter för att kunna utföra sitt arbete i kroppen. Hjärnan

kräver både kost med högt och lågt glykemiskt index, GI. Enligt Erlansson-Albertsson är färgen en ledtråd till att äta rätt – man bör äta minst tre färger under dagen. Olika bär har olika vitaminer och fruktsyror som är nyttiga för kroppen. Några klassiska exempel är tran-bärsjuice mot urin-vägsbesvär, eller blåbär för att skydda ögonen. Kiwi frukter innehåller C-vitamin som skyddar mot astma, natthosta och emfysem. Papaya innehåller A-vitamin och har en antiinflammatorisk verkan. För att optimera hjärnans arbetsförmåga, gäller det att minska fria syreradikaler i hjärna, en restsubstans som kroppen har svårt att göra sig av med. Erlansson-Albertsson rekommenderade ett tillskott av Omega 3 fettsyror, vilka bland annat kan kapsla in och därmed underlätta utrensning av fria syreradikaler i hjärnan. Fisk är precis som vi alltid fått lära oss sedan barnsben mycket nyttigt, och Erlansson-Albertsson rekommenderade fisk minst 3 gånger i veckan.

Läs mer:

<http://www.erlanson-albertsson.se/>
<http://www.erlanson-albertsson.se/Medikament-03.pdf>

7) Eget ansvar

Monika Olin-Wikman, författare

Monika Olin-Wikman är jurist och har tillsammans med Berit Rollén, fd generaldirektör vid AMU, skrivit boken ”Vi vill inte bli gamla som äldreomsorgen ser ut idag”. Olin-Wikman berättade att duon utgått från sina egna erfarenheter av omsorg och vård när de skrev boken. Olin-Wikman menade att ett åldrande i dagens Sverige innebär att man inte längre är någon, man blir en ingen. Man dör redan när man lever, som Olin-Wikman drastiskt uttryckte det. Samtidigt, drabbas man som gammal av tre plågor, ensamheten, isoleringen och tristessen. Olin-Wikman berättade att boken är opolitiskt och att författarna vill skapa debatt kring dagens

äldreomsorg. Olin-Wikman tog även upp den låga bemanningen i dagens äldreboenden, personalens behov av utbildning, och en generellt sett låg utbildningsnivå bland omsorgspersonalen. Olin-Wikman konstaterade också att de goda exemplen finns, men pekade också på det faktum att de goda förebilderna vanligen inte får några efterföljare. Varför är det så, avslutade Olin-Wikman sitt föredrag.

Läs mer:

<http://aldreomsorgsbloggen.se/content/?p=1231>
www.bokia.se/...monika-olin-wikman.../9789185695713/
<http://www.veteranen.se/index.php/nyheter/1-nyheter/226-ett-angestskri-fran-koettberget>

8) Mångfald inom boendet, Sven-Erik Petersson, Blomsterfonden

Efter 28 år inom bankväsendet började Sven-Erik Petersson 1988 som VD för stiftelsen Blomsterfonden. Petersson bytte inriktning från en bankkarriär inom Sverige och Europeiska Unionen till äldreomsorgsverksamhet. Perspektivbytet menade Petersson hade varit nyttigt och gett nya insikter om det åldrande samhället som Sverige är på väg att bli. För det första finns det en åldersproblematik, menar Petersson: man känner sig aldrig gammal. Vid 40 år så fortsätter man som ingenting har hänt, vid 50 år så börjar man känna sig lite åldrad, men vid 65 år är allting som vanligt igen. För det andra så finns det en åldringsboom bakom hörnet, med en helt ny generation av äldre personer. Det är en generation som vill bestämma själva, och som ifrågasätter. Petersson refererar till den socialdemokratiska finansministern under uppbyggnaden av folkhemmet, Ernst Wigforss, men Petersson menade just att dennes devis kommer att vara helt förkastad i det nya åldrande samhället: ”Delat elände, fördras (inte längre, tillägg av Petersson) delat”. Framtidens äldre vill ha mångfald av bostadslösningar som inte har en

känsla av handikappanpassning över sig. Framtidens äldre kommer att ta ett större eget ansvar för sitt åldrande parat med en assistans från kommunal omsorg. Framtidens äldre vill kunna bygga en social gemenskap genom att hitta bostadsformer som medger detta. Behovet av trygghet är inte längre kopplat till ett socialförsäkringssystem, utan kan utgöras av tekniska hjälpmedel. Pettersson såg gamla tiders portvakt, eller det mer europeiska la concièrege, som något som kommer tillbaka.

Läs mer:

<http://www.gotland.se/imcms/34972>

<http://www.blomsterfonden.se/>

9) Vigs Ängar – framgångsfaktorer via systemiskt möte

Eva Hallmer Lindahl, förbundschef Finsam, Region Skåne, Arbetsförmedling, Försäkringskassa samt Kommunerna

Eva Hallmer Lindahl berättade om ett systemiskt möte på Vigs Ängar under hösten 2008. Det systemiska tänkandet utgår från hur en individ agerar i ett system eller en organisation, och det är påverkan från individen eller från systemet som det systemiska mötet försöker lägga i dagen. Det systemiska mötet har sina rötter i familjeterapin, och syftar till konfliktlösning och omorganisation av fasta mönster. Vid ett systemiskt möte utses en person i förväg till berättare, och det är denna persons berättelse som kommer att bli vägledande för mötet. Hallmer Lindahl berättade att för det systemiska mötet på Vigs Ängar så hade en anställd på boendet, Maj-Lis Wilén, ombetts att förbereda en berättelse om hur det var att arbeta på Vigs Ängar. Denna berättelse återberättade sedan Wilén vid ett möte där både ledning och anställda deltog. Det är frågorna kring berättelsen som är det centrala i det systemiska mötet. Berättelsen hjälper till att se mönster i organisationer. Syftet med det system-

iska mötet på Vigs Ängar var ett sätt att försöka identifiera framgångsfaktorerna för omsorgsverksamheten vid boendet. Slutsatsen från det systemiska mötet vid Vigs Ängar var att det finns en stor trygghet i själva arbetssituationen, dels anställda emellan, dels mellan anställd och ledning. Det finns vidare tydliga värdegrunder och ett långsiktigt tänkande inom verksamheten på Vigs Ängar. Hallmer Lindahl menade att omsorgsverksamheten vid Vigs Ängar därför i stor utsträckning närmade sig Franklin D Roosevelts ord: ”Vision i kombination med handling kan förändra världen”.

Läs mer:

www.skane.se/templates/Page.aspx?id=107765

http://www.skane.se/upload/Webbplatser/Utvecklingscentrum/dokument/a_arbetsgang_systemiskt%20mote070905.pdf

http://www.dagensmedicin.se/asikter/blogg/gastbloggar/annaeva_andersen/2009/04/30/systemiskt-mote-inte-sa-/index.xml

10) Beträktelse över skillnader i dansk och svensk omvårdnad

Lillemor Husberg, ark SAR/MSA, ansvarig verksamhet Vigs Ängar

Lillemor Husberg avslutade föredragen genom att ge en personligt färgad betraktelse över skillnader och likheter mellan svensk och dansk vård och omsorg. Husbergs berättelse utgick från en av de risker som finns inbyggd i en semester-tanke om en cykelsemester i ett annat land. I vissa avseende menade Husberg att hennes upplevelse var en déjà vu, från ett tidigare forskningsarbete om danskt plejehjem från mitten av 1980-talet. Rapporten gavs ut av Bygghälsorådet och finns att låna på olika forskningsbibliotek. På nionde dagen av cykelsemestern ville inte längre ben och trampor att samarbeta, vilket resulterade i ett komplicerat benbrott för Lillemor Husberg. Tre dygn följde på ett danskt sjukhus, där Husberg kände sig väl

omhändertagen och positivt behandlad av den danska vårdpersonalen. Det var först i övergången till svensk efterbehandling, som en mindre trevlig vardag uppstod. Den svenska vårdpersonalen såg risker med den danska vården, och menade att det fanns risk för att Husberg smittats med MRSA, multiresistenta bakterier, och Husberg remitterades till en infektionsklinik för kontroll. Husberg menade att just här låg en avgörande skillnad mellan danskt och svenskt tänkande vad gäller vård och omsorg. I Danmark hjälpte den danska vårdpersonalen genom sin vänlighet och medkänsla Lillemor att komma över den chock som ändå cykelolyckan innebar, medan den svenska vårdpersonalen raskt försatte Lillemor i chocken genom att på ett bryskt sätt vägra vård och måla upp ett scenario, som visserligen kan ha fog för sig, men som hade kunnat bibringats med större finess och respekt för individen. Husberg sammanfattade sina intryck i att det viktigaste i all form av omsorg är att kunna se individens och de individuella behoven. Den positiva känsla hos patienten eller omsorgstagaren skapar ett mervärde som hjälper i en situation av beroende och sjukdom.

Läs mer:

Vang, K., Gripenlöf, M., Husberg, L., 1984: Äldreomsorg, en vårdform eller boendeform, en studie av miljön vid 6 danska plejehem. Rapport 36:1984. Stockholm: Statens råd för byggnadsforskning.
www.vigsangar.se

11) Hur går vi vidare? En sammanfattande diskussion kring intryck från dagen.

Carina Molander.

Carina Molander ledde slutdiskussionen kring intryck från föredrag och allmänna funderingar kring boendeformer och omsorg för äldre. Molander använde den personligt riktade frågan för att pejla läget hos deltagare och föredrags-

hållare. Nedan följer en sammanfattning under några huvudsakliga rubriker som diskussionen kom att handla om.

Lokala initiativ för bättre boendeformer

Enligt deltagare från pensionärsorganisationer i Ystad kommun, så finns frågan om äldres framtida boende på agendan. Redan några veckor efter denna konferens, anordnades en dag i Ystad kommun med tema ”Hur vill du bo och leva på ålderns höst?” (16 oktober 2008). Inom de lokala pensionärsorganisationerna har man uppmärksammat Äldreboendedelegationens förslag till att skapa trygghetsbostäder till äldre med små behov av omsorg. I Ystad menar man att en sådan boendeform med fördel kan kombineras med ny teknik för att styrka känslan av trygghet.

Åtgärder för att lyfta frågan om äldres boende och omsorg i samhällsdebatten

Flera seminariedeltagare fokuserade på behovet av att förändra synen på åldrandet i dagens samhälle. En uppfattning var dock att detta inte går att göra genom enbart politiska välfärdsåtgärder, det krävs även en slags folkrörelse bland svenskarna för att anamma en uppdaterad bild av åldrandet. Det krävs också en förändrad individuell syn: I framtiden kommer inte äldreomsorgen att enbart kunna klaras av samhället gemensamt, utan det individuella ansvaret för sitt åldrande måste förtydligas. En helhetssyn för omsorg och vård behöver tas fram. Ett äldreuniversitet efterlyses i diskussionen, som kan sprida mer kunskap om åldrande och äldres behov.

Tvärkompetent ansats för bättre boendeformer för äldre

Förändringen mot bättre boendeformer för äldre bör involvera flera yrkeskompetenser för att skapa en diskussion kring vad som är goda miljöer för äldre. Det är viktigt att komma bort från korridorlösningar, som flera av deltagarna menar utmärker det svenska äldreboendet. En del av initiativet skulle kunna utgå från ”inspirationsgrupper” som är med och skapar sina nya

bostäder inför ålderdomen. En uppfattning finns om att arkitektur och skönhet skapar ett mer värde hos individen och inbjuder till att vara delaktig i samhället. En förändrad byggprocess efterlyses, där även det kvalitativa arbetet att skapa en god byggd miljö får en del i byggprocessen parallellt med byggandet och byggnadsökonomi. Inte bara byggprocessen behöver ändras för att skapa bättre äldreboenden, utan även uppfattningen om god miljö bland omsorgs- och vårdyrken. Inom dessa kompetenser finns föreställningar som är otidsenliga och som ytterst är ett arv från den gamla långvården.

Värdegrunder för bättre omsorg och vård av äldre med stora omsorgsbehov.

Omätbara kvaliteter behöver tillmätas större värde, det går inte enbart att definiera mätbara faktorer för att fastställa en god kvalitet. Värdegrunder i omsorgs- och vårdarbetet behöver lyftas fram. Ett projekt i Göteborg och ett i Stockholm kring sinnesstimulans i sjukhus-miljö grundat på forskning och kunskap om hjärnan lyfts fram. Begreppet värdigt bemötande lyfts fram och delaktighet lyfts fram som centrala för en förbättrad omsorg och vård. Ett sätt att nå en tydligare värdegrund i omsorg och vård är att göra den generationsöverskridande. Alla får en positiv känsla vid ett värdigt bemötande. Det mångkulturella samhället behöver också beaktas, åldrandet i Sverige har ändrat ansikte och etniska aspekter behöver uppmärksammas inom äldreomsorg.

Carina Molander avrundade diskussionen genom att låta alla deltagare i seminariet få ett slutord. Själv lät Molander både dragspel och väl valda citat tala, varav ett synes vara lämpligt att avsluta referatet från Vigs Ängar dagen den 22 september 2008:

Don't seek the truth, get rid of your opinions.
(Anthony De Mello)

12) Deltagare den 22 september 2008:

fyll på detta avsnitt, saknar uppgifterna från utskicket förra året pga. av datorbyte.

Signe Andrén, Geriatriskt Utvärderingscentrum, LSU, Lund. **Jonas E Andersson**, arkitekt/ tekn lic/PhD stud Arkitekturskolan, KTH, Stockholm. **Monica Andersson**, Ystad kommun. **Betty Bauer-Alfredsson**, psykolog, fil dr, tid Gerontologiskt Centrum i Lund. **Monica Berglund**, Tre Stiftelser, Göteborg. **Katrin Bergmark**, Ecophon AB, Hyllinge. **Anita Börjesson**, omsorgspersonal Vigs Ängar. **Charlotte Erlansson-Albertsson**, professor, Lunds Universitet. **Per-Åke Albertsson**. **Inga Dagberg**, Ystad. **Gunnel Frey**, omsorgspersonal Vigs Ängar. **Christina Gedeberg-Nilsson**. **Rose-Marie Hejdedal**, Ystad. **Eva Halmer Lindahl**, förbundschef Finsam, Region Skåne. **Lillemor Husberg**, arkitekt MSA/ SAR, ansvarig Vigs Ängar, **Tomas Kemme**. **Torbjörn Larsson**, VD Vårdalstiftelsen, **Synnöve Meréus**, Järnkliniken, Södertälje, **Christer Neleryd**, Chef Äldreomsorgsenheten, Socialstyrelsen, Stockholm. **Monika Olin-Wikman**, konsult socialekonomi/ författare, **Jan Paulsson**, professor em, Chalmers Tekniska Högskola, Göteborg, **Sven-Erik Petersson**, tid VD Blomsterfonden. **Karin Rangin**, Centrum för livsstilsfrågor, Region Skåne, Simrishamn. **Lena Roslund**. **Kristina Sahlquist**, Högskolan för Design och Konsthantverk, Göteborgs Universitet. **Ylva Sjögren**, Ersta Diakoni, Stockholm. **Kerstin Skoog**. **Anna Stuermer**, Hammenhög. **Camilla Taslaman**, omsorgspersonal Vigs Ängar. **Helle Wijk**, universitetslektor, Sahlgrenska Akademien Göteborg, **Gudrun Wikforss**, Glemminge. **Maj Lis Wilén**, omsorgspersonal Vigs Ängar.

Vid pennan 09.07.09 Jonas E Andersson